

Utlåtande 2005:169 RIV (Dnr 322-1155/2004, 322-1656/2005)

Införande av flexibelt sportlov

Motion av Magnus Hellström (m) (2004:10)

Större flexibilitet av skolundervisning och lov

Motion av Yvonne Fernell-Ingelström (m) (2005:34)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2004:10) av Magnus Hellström (m) anses besvarad med vad som redovisas i detta utlåtande.
2. Motion (2005:34) av Yvonne Fernell-Ingelström (m) anses besvarad med vad som redovisas i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Ärendet

I motion 2004:10 föreslår Magnus Hellström (m) att stadens skolor ges möjlighet att utveckla och införa flexibelt sportlov, *bilaga 2*. Ett genomtänkt system med flexibelt sportlov skulle underlätta skolornas planering, inte medföra ökade kostnader och ge fler barn möjlighet att åka på semester.

I motion 2005:34 föreslår Yvonne Fernell-Ingelström (m) att staden skall införa möjligheten till flexibla sportlov och höstlov samt att låta varje enskild skola tillsammans med föräldrar avgöra hur dessa ledigheter skall lösas, *bilaga 3*.

Remisser

Motion 2004:10 har remitterats till Farsta stadsdelsnämnd, Kista stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Farsta stadsdelsnämnd anser inte att dagens system skall bytas mot flexibelt sportlov.

Kista stadsdelsnämnd avstyrker förslaget.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser inte att flexibelt sportlov ska införas.

Utbildningsnämnden anser att modellen bör kunna prövas i någon eller några skolor som är intresserade för att se hur systemet faller ut. Nämnden anser också att det är viktigt att kontinuiteten och kvaliteten i undervisningen kan upprätthållas under sportlovsperioden för de elever som är i skolan.

Stadsledningskontoret anser att ett försök med flexibla sportlovsveckor skulle kunna prövas på en eller ett par skolor.

Motion 2005:34 har remitterats till Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Katarina-Sofia stadsdelsnämnd, Liljeholmens stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd befarar att införandet av flexibla lovveckor kommer att påverka verksamheten negativt, genom att kontinuiteten i undervisningen bryts, eleverna undervisas i nya grupper med vikarierande lärare och skolorna kommer att få ökade kostnader för dessa vikarier. Kvaliteten i undervisningen kommer att förändras och detta drabbar mest de elever som behöver lugn och arbetsro.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd kan inte se att nuvarande system skulle sätta hinder i vägen att tillgodose kulturella och religiösa olikheter. Det är snarast en fråga om hur skolan bemöter och tillgodoser föräldrarnas önskemål. Inom nuvarande system finns möjlighet att tillgodose beslut om ledighet enligt vissa ramar.

Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att flexibla sportlov och höstlov kan komma att innebära merkostnader för skolorna och fel prioriteringar av skolans uppdrag och enskildas behov. Nämnden anser att rektors möjlighet att bevilja ledighet för elevs enskilda angelägenheter är ett bättre alternativ.

Utbildningsnämnden gav i maj 2004 utbildningsförvaltningen i uppdrag att undersöka möjligheterna till att införa ett försök i Stockholm med ökad flexibilitet när det gäller skolans lovdagar och annan ledighet. Förvaltningen ska under våren 2006 återkomma till utbildningsnämnden med en redovisning

av erfarenheterna i Sigtuna och med synpunkter på möjligheterna att införa ett liknande försök i Stockholm.

Stadsledningskontoret ser vissa farhågor med större flexibilitet. Det gäller såväl ekonomiska som pedagogiska effekter. Av nuvarande regler framgår att rektor eller styrelse/nämnd redan idag har rätt att ge enskild elev extra ledighet.

Mina synpunkter

Stockholm är en mångkulturell stad med många olika kulturer och religioner. Det är mycket viktigt att skolan har respekt och förståelse för dessa och är flexibel när det gäller att anpassa skolan efter individernas unika behov och förutsättningar.

Det kan därför finnas behov av en ökad flexibilitet vad gäller lovdagar. Utbildningsförvaltningen fick i maj 2004 i uppdrag av utbildningsnämnden att följa försöket i Sigtuna, där planeringen av lärotider tar större hänsyn till andra kulturers lovdagar samt undersöka möjligheten att införa ett liknande försök i Stockholms stad. Utbildningsförvaltningen fick även i uppdrag att följa andra kommuner än Sigtuna där de har en ökad flexibilitet i lovdagarna.

Av grundskoleförordningen framgår att rektor får besluta om att ge enskild elev kortare ledighet för enskilda angelägenheter, om sammanlagt tio dagar under ett läsår. Förordningen säger även att om det finns synnerliga skäl kan styrelsen/nämnden bevilja längre ledighet. Många stadsdelsnämnder har redan delegerat rätten till rektor att bevilja extra ledighet om 30 dagar per läsår. Många skolor erbjuder redan idag elever som beviljats ledigt under längre tid undervisning på andra tider.

För en del elever och föräldrar kan det vara önskvärt att staden inför ett flexibelt sportlov för att eleverna skall kunna åka på semester vid en annan tidpunkt. Dock infaller sportloven under flera veckor på olika platser i Sverige, vilket innebär att priserna är lika höga under en ganska lång tidsperiod.

Att anpassa lovdagarna utifrån olika individers önskemål måste ske utifrån en avvägning mellan individuella önskemål och att skolan skall fungera och kunna genomföra det som är skolans huvuduppdrag, att eleverna skall nå målen.

Ett flexibelt sportlov kan medföra såväl pedagogiska, verksamhetsmässiga som ekonomiska konsekvenser. Vad avser den pedagogiska delen är det viktigt att kvaliteten i undervisningen kan upprätthållas under sportlovsperioden för de elever som är i skolan. Detta gäller främst under den ordinarie sportlovsveckan. Nya elevkonstellationer, framförallt för de yngre eleverna,

kan skapa otrygghet. Det kan också vara svårt att ge eleverna undervisning med ämneskompetenta lärare.

Skolorna verkar lösa situationen för elever som behöver vara lediga vid andra tillfällen än de lovdagar som är reglerade. Eftersom skolorna inte verkar uppleva frågan som något större problem och utbildningsförvaltningen skall återkomma med en rapport angående detta så anser jag att vi bör avvakta innan beslut fattas i frågan.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. staden uppvaktar regeringen i syfte att få till stånd en försöksverksamhet med flexibel skolstart
3. därutöver anföra följande.

I den moderna kunskapsskola vi vill se börjar eleverna när de är skolmogna och lämnar skolan när de klarat kunskapsmålen. Samhället förändras och skolan måste följa med i de krav utvecklingen ställer. Så många elever som möjligt skall nå kunskapsmålen. Det avgörande är inte att alla når målen på samma sätt, eller att det tar exakt lika lång tid för alla. Skolpolitiken ska skapa förutsättningar för att så många barn som möjligt har med sig tillräcklig kunskap ut från klassrummet efter skolåren. Den skall inte styra att skoltiden måste vara exakt lika lång för alla, vem skolans huvudman är, eller hur skolan är organiserad.

Eleven borde börja skolan när föräldrar och skolan bedömer att barnet är moget för det. Lagen är idag för stel avseende möjligheterna till individanpassad skolstart. Detta gäller både för de barn som skulle behöva börja skolan senare och de som skulle vilja börja tidigare, särskilt som lagen utgår från att skolstart bara kan ske på höstterminen, vid läsårets början. Ett år är en mycket lång tid för en sex- eller sjuåring. Skillnaden i mognad mellan ett barn fött i januari ett år och ett barn fött i december samma år kan vara stor. Resultatet av att de idag närmast tvingas börja skolan samtidigt och gå i samma klass blir i många fall att det yngre barnet får en sämre skolstart än vad som annars hade varit möjligt. I en del fall innebär den inflexibla skolstarten att många elever kan få gå hela skoltiden med en ständig känsla av att ligga efter och att skolan blir en plåga, när medel som individuell skolstart hade kunnat bidra till bättre resultat för berörda elever.

Den traditionella invändningen mot flexibel skolstart är att det övriga skolsystemet inte är anpassat för detta. Särskilt hävdas det att elever inte skulle ha någonting att

göra mellan utgången av nian i december det ena året och starten av gymnasiet i augusti nästa år. Detta argument faller i en kursbaserad gymnasieskola. I kommuner som prövat flexibel skolstart har gymnasieskolan varit beredd att anpassa sig till detta. Finns efterfrågan på gymnasieintagning i december månad kommer skolorna att erbjuda det.

Sett ur detta perspektiv är det tråkigt att socialdemokraterna i Stockholm återigen faller undan för en regering som inte vill, kan eller vågar modernisera den svenska skolan. Det lilla steg som tas i utkastet till lagrådsremiss, där det föreslås att föräldrarna ska avgöra om barnen ska börja i grundskolan när de är sex, sju eller åtta år gamla, räcker inte för att förverkliga visionen om en skola som möter den enskilda eleven utifrån hennes unika förutsättningar. Därför vill vi se att Stockholm går före och ansöker om försöksverksamhet med flexibel skolstart.

Reservation anfördes av borgarrådet *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. avstyrka motionerna
3. därutöver anföra följande.

Skolledningen och lärarkollegiet ska bestämma över undervisning och lovtider i skolan. Under den senaste tiden har skarp kritik riktats mot förslaget om flexibla lov, bland annat försvåras lärarnas möjlighet att planera och bedriva vettig undervisning om stora delar av klassen är frånvarande under lektionerna. En annan kritik är det låga intresset från föräldrar, elever och skolpersonal. Skolorna verkar redan i dag kunna lösa situationen för elever som t ex på grund av religiösa högtider behöver vara lediga vid andra tillfällen än de lovdagar som är reglerade. Motionerna bör därför avstyrkas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2004:10) av Magnus Hellström (m) anses besvarad med vad som redovisas i detta utlåtande.

2. Motion (2005:34) av Yvonne Fernell-Ingelström (m) anses besvarad med vad som redovisas i detta utlåtande.

Stockholm den 21 september 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin, Kristina Alvendal* och *Peter Lundén-Welden* (alla m) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I motion 2004:10 föreslår Magnus Hellström (m) att stadens skolor ges möjlighet att utveckla och införa flexibelt sportlov.

I motion 2005:34 föreslår Yvonne Fernell-Ingelström (m) att staden skall införa möjligheten till flexibla sportlov och höstlov samt att låta varje enskild skola tillsammans med föräldrar avgöra hur dessa ledigheter skall lösas.

REMISSER

Motion 2004:10 har remitterats till Farsta stadsdelsnämnd, Kista stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 17 juni 2004 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar inte Magnus Hellströms uppfattning att ett flexibelt sportlov skulle gå att genomföra utan ett organisatoriskt merarbete och definitivt inte utan en avsevärd merkostnad för skolorna.

Rent pedagogiskt har förvaltningen svårt att se några fördelar med förslaget men däremot är det lätt att se nackdelar. Nya elevkonstellationer kan framför allt för de yngre barnen skapa otrygghet. Särskilt på de högre stadierna kan det dessutom bli svårt att ge eleverna undervisning med ämneskompetenta lärare.

Den extra ledighet ett fåtal elever idag begär, för att kunna åka med familjen på en vintersemester på annan tid än det ordinarie sportlovet, anser förvaltningen inte vara något stort problem vare sig för skolorna eller för eleverna själva. Eleverna får med sig det arbete övriga klassen förväntas göra under veckan. Förvaltningen anser därför inte att det system vi har idag, ska bytas mot ett flexibelt sportlov.

Kista stadsdelsnämnd beslutade den 15 juni 2004 att inte tillstyrka motionen.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Eftersom våra familjer inte i någon större omfattning ansöker om ledighet för att resa på skidsemester skulle ett flexibelt sportlov inte påverka skolorna i Kista. Man skulle kunna anta att förhållandet är liknande för andra områden med internationell prägel i Stockholms stad. Ett flexibelt sportlov medför snarare en kostnadsökning eftersom skolorna då även måste ordna full undervisning under vecka 9, en vecka då elever och lärare normalt har lov.

Förvaltningen föreslår därför Stadsdelsnämnden att inte tillstyrka remissen.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade den 23 juni 2004 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolans uppdrag är att ge eleverna de bästa förutsättningar att klara målen. Införandet av flexibelt sportlov kommer att påverka verksamheten i flera veckor varje år och förvaltningen befarar att detta kan komma att få konsekvenser för elevernas resultat, framför allt elever som är i behov av särskilt stöd. Skolorna arbetar visserligen med individuella utvecklingsplaner för eleverna men dessa är ännu inte tillräckligt utvecklade för att eleverna ska kunna arbeta individuellt i alla ämnen i flera veckor med bibehållen kvalitet.

Motionsställaren framför fördelen med att eleverna ingår i nya gruppkonstellationer. Denna arbetsform finns redan i dag genom att skolorna arbetar i projekt och ämnesövergripande teman där eleverna ingår i olika grupperingar med flera lärare.

Organisationen/schemalaggningen att få till stånd exempelvis tre-fyra valfria veckor är omfattande. Det finns också risk för att eleverna ändrar sig och byter tillbaka till själva sportlovsveckan så att planeringen för de övriga veckorna måste göras om. (Detta har utvärderingar från bland annat Solna stad visat.) Ett flexibelt sportlov skulle också innebära större kostnader för skolorna bland annat på grund av att vikariebehovet ökar. Sammantaget är de negativa konsekvenserna för skolverksamheten så omfattande att förvaltningen inte anser att flexibelt sportlov ska införas.

Utbildningsnämnden beslutade den 14 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Erik Nilsson m fl* (s), *Inger Stark* (v) och *Emilia Hagberg* (mp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Mikael Söderlund m fl* (m), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Det är kommunstyrelsen som fattar beslut om lärotiderna med tider för sportlov och påsklov. Sportlov och påsklov förläggs enligt beslut på en gemensam tid för hela staden.

Den modell som motionären föreslår med flexibla sportlovsveckor kan enligt förvaltningens mening ha vissa fördelar. Modellen skulle öka föräldrarnas valmöjligheter utan att medföra extra vikariekostnader för skolan. Förvaltningens bedömning är att modellen bör kunna prövas i någon eller några skolor som är intresserade för att se hur systemet faller ut. Det är dock viktigt att kontinuiteten och kvaliteten i undervisningen kan upprätthållas under sportlovsperioden för de elever som är i skolan.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret bedömning är att under ordinarie sportlovsvecka är priserna höga. Detta kan innebära att familjer inte har råd med t.ex. skidsemester i fjällen. Stadsledningskontorets uppfattning är emellertid att detta inte bedöms som något stort problem i stadsdelsnämnderna. Kontorets bedömning är att eventuellt ett försök prövas på en eller ett par skolor med införande av flexibla sportlovsveckor.

Kontoret anser vidare att om försök införs skall för- och nackdelar med att införa större flexibilitet utvärderas. Det gäller såväl pedagogiska, verksamhetsmässiga som ekonomiska konsekvenser. Vad avser den pedagogiska delen är det viktigt att kvaliteten i undervisningen kan upprätthållas under sportlovsperioden för de elever som är i skolan. Detta gäller främst under den ordinarie sportlovsveckan. Kontoret kan se vissa risker där nya elevkonstellationer, framförallt för de yngre eleverna, kan skapa otrygghet. Likaså kan det för de äldre eleverna bli svårt att ge undervisning med ämneskompetenta lärare.

Motionären anför att med planering skulle inga merkostnader för t.ex. vikarier behöva uppstå. Stadsledningskontoret anser att det är en förutsättning att respektive skola eller staden som helhet inte skall drabbas av merkostnader för ett införande av flexibla sportlovsveckor. Kontoret befarar att införandet skulle kunna generera

merkostnader bl.a. med hänsyn till att skolorna under den ordinarie sportlovsveckan även måste bedriva full undervisning. Normalt har såväl elever som lärare lov.

Motion 2005:34 har remitterats till Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Katarina-Sofia stadsdelsnämnd, Liljeholmens stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 30 augusti 2005 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Reservation anfördes av *Catharina Hillerström Vagli m fl* (m) och *Fredrik Wallén* (kd), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Helen Jäderlund Eckardt m fl* (fp), bilaga 1.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 maj 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Diskussionen kring skolornas lovtider har tidigare behandlats i olika stadsdelar samt i utbildningsnämnden. Det finns pågående och avbrutna försök i kommuner i Sverige. Under läsåret 2003-04 hade fyra kommuner flexibelt sportlov. Av dessa är det endast två som låter försöksverksamheten fortsätta under läsåret 2004-05. Detta år har två andra kommuner på försök infört flexibelt sportlov (uppgift från Sveriges Kommuner och Landsting).

De som haft flexibelt sportlov redovisar att endast mellan 5 till 11 % av eleverna utnyttjade möjligheten att vara lediga en annan vecka. Skolorna redovisar samtliga att försöket varit kostsamt, med ofta utbildade lärarvikarier, ibland även inställda lektioner för eleverna, då lärare ej gick att få tag på. De fyra flexveckorna under sportlovet kostade Bergshamraskolan i Solna ca 40 000 kr i ökade vikariekostnader. Elever har framfört kritik till att undervisningen under ”flexveckorna” får en sämre kvalitet. Lärarna anser att kontinuiteten i undervisningen går förlorad, planeringen blir rörig och de kan inte se några pedagogiska vinster med flexibelt sportlov. Lärarna uttrycker farhågor om att det är de svagaste eleverna, som förlorar mest. Dessa elever behöver tryggheten i sin välbekanta grupp och har inte förutsättningar för att klara självständigt arbete i nya grupperingar.

Motionären önskar anpassa skolan efter arbetslivets avtal. Arbetsgivaralliansen har i år slutit ett för Sverige nytt avtal, där ob- och helgersättning kan förhandlas till att gälla andra helger, än de som vanligen betraktas som ”röda dagar”. Arbetsgivaralliansen förhandlar för ekumeniska och ideella organisationer, frikyrkor och trossamfund. Totalt i Stockholm finns 358 arbetstagare anslutna. För Kommunal

gäller avtalet i Sverige totalt för ett 50 tal medlemmar. Detta ”mångkulturella kollektivavtal” är inte något avtal för några stora yrkesgrupper.

Det är kommunstyrelsen som fattar beslut om skolornas läsårstider med gemensam tid för sportlov och påsklov. (Grf 4 kap. 1§) Elevernas vårdnadshavare kan ansöka om ledighet för sina barn för enskilda angelägenheter. Denna möjlighet används redan för religiösa helgdagar. Rektor kan bevilja upp till 10 dagar per läsår enligt grundskoleförordningen och ytterligare 20 dagar enligt delegation. Det finns en stor förståelse för och goda möjligheter att elever får ledigt för att högtidlighålla sina helgdagar. Motionens andra förslag fungerar redan i praktiken så; att varje enskild skola tillsammans med föräldrar löser frågor kring enskild elevs ledighet.

Skolans uppdrag är att ge eleverna de bästa förutsättningarna för att klara målen. Förvaltningen befärar att införandet av flexibla lovveckor kommer att påverka verksamheten negativt, genom att kontinuiteten i undervisningen bryts, eleverna undervisas i nya grupper med vikarierande lärare och skolorna kommer att få ökade kostnader för dessa vikarier. Kvaliteten i undervisningen kommer att förändras och detta drabbar mest de elever som behöver lugn och arbetsro.

Skolans övriga verksamheter som skolmåltid, lokalvård och vaktmästeri påverkas också, när eleverna har varierande lov dagar. De kommuner som haft flexibla lov, redovisar ett omfattande planerings- och schemaändringsarbete, som inte givit några pedagogiska vinster.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 25 augusti 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m.fl.* (m), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Margareta Jernberg m.fl.* (fp), bilaga 1.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med motionären om att det är angeläget att alla elever får möjlighet att utöva sin religion utan att hindras av de läsårsdata som kommunfullmäktige och stadsdelsnämnden har fattat beslut om. Det är dock inte en fråga som givit upphov till problem i Katarina-Sofia.

Som framgår av skolornas synpunkter så finns det lite olika syn på flexibiliteten i det nuvarande systemet. Det är flera intressen som måste vägas mot varandra: vikten av att barnen i största möjliga mån är i skolan samtidigt ur pedagogisk och social synvinkel, hänsyn till det enskilda barnets kunskapsnivå och friheten att kunna delta i religiösa högtider med familjen, oavsett religion. Lärarna har ett arbetstidsavtal som för närvarande innebär att även de har lov. En större flexibilitet av skolundervisning

och lov kan därav bli kostnadskrävande när man måste pussla ihop såväl elevers som lärares förläggning av loven.

Förvaltningen kan inte se att nuvarande system skulle sätta hinder i vägen att tillgodose kulturella och religiösa olikheter. Det är snarast en fråga om hur skolan bemöter och tillgodoser föräldrarnas önskemål. Inom nuvarande system finns möjlighet att tillgodose beslut om ledighet enligt vissa ramar: Det är inte så många elever i Katarina-Sofia som har andra religioner och behov av ledighet på andra tider.

I chefsgruppen på förskola, skola och fritid har dock önskemål om lokal friare läsårsplanering framförts. Detta främst för att anpassa läsåret till lokala behov av uppföljningsarbete samt gemensam fortbildning och även kunna tillmötesgå önskemål från förskolorna.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 23 augusti 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Magnus Hellström m.fl.* (m), *Karin Berggren m.fl.* (fp) och *Karolina Eriksson* (kd), bilaga 1.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Rektors möjlighet att bevilja ledighet ger stor flexibilitet och möjlighet till ledighet utan att det innebär merkostnader och större arbetsbörda för lärarna. Dessutom motsvarar det motionärens önskemål om att låta varje enskild skola tillsammans med föräldrar avgöra hur ledigheter i varje enskilt fall kan lösas.

Mot bakgrund av de skäl som rektorerna redovisar, att flexibla sportlov och höstlov kan komma att innebära merkostnader för skolorna och fel prioriteringar av skolans uppdrag och enskildas behov, verkar rektors möjlighet att bevilja ledighet för elevs enskilda angelägenheter som ett bättre alternativ.

Utbildningsnämnden beslutade den 25 augusti 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m.fl.* (fp) och *Nina Ekelund* (kd), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Cecilia Brink* (m), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att skola ska ha förståelse och respekt för andra kulturer och religioner och deras högtider och vara flexibel när det gäller att anpassa skolan efter individernas unika behov och förutsättningar.

Utbildningsnämnden har i samband med att förslaget till nya lärotider behandlades i utbildningsnämnden i maj 2004 gett utbildningsförvaltningen i uppdrag att undersöka möjligheterna till att införa ett försök i Stockholm med ökad flexibilitet när det gäller skolans lovdagar och annan ledighet. I uppdraget ingår att följa utvecklingen i Sigtuna och också andra kommuner som infört allmänna lovdagar från läsåret 2005/06 för att högtidlighålla andra religioners högtidsdagar.

Förvaltningen har under våren tillfrågat några stadsdelar med mångkulturell befolkning om deras inställning till ökad flexibilitet utifrån kulturella/etniska perspektiv. De svar som inkommit visar att man är nöjd med de fastställda ramtiderna, men man anser att det redan finns och ska finnas möjligheter att tillgodose individuella behov hos eleverna och deras familjer inom fastställda ramar.

Förvaltningen återkommer till utbildningsnämnden med en redovisning av erfarenheterna i Sigtuna och med synpunkter på möjligheterna att införa ett liknande försök i Stockholm under våren 2006.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer med motionären att det är angeläget att alla elever får möjlighet att utöva sin religion utan att hindras av de läsårsdata som kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna beslutat om.

Av nuvarande regler framgår att rektor eller styrelse/nämnd redan idag har rätt att ge enskild elev extra ledighet. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att enskild elev har rätt till kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Likaså förtydligar grundskoleförordningen att rektor får besluta om sådan ledighet om sammanlagt tio dagar under ett läsår. Förordningen säger även att om det finns ytterligare skäl kan styrelsen/nämnden bevilja längre ledighet om synnerliga skäl finns.

Stadsledningskontoret anser att ovanstående rätt att bevilja ledighet för enskilda elever än vid ordinarie lov väl uppfyller kravet på att tillgodose elevers kulturella och religiösa olikheter. Många stadsdelsnämnder har redan idag delegerat rätten till rektor att bevilja extra ledighet om 30 dagar per läsår. Skolorna erbjuder redan idag elever som beviljats ledigt under längre tid undervisning på andra tider.

Kontoret kan se vissa farhågor med större flexibilitet. Det gäller såväl ekonomiska som pedagogiska effekter. Om eleverna har sin ordinarie skolgång under lov kommer detta att innebära att skolorna måste anställa vikarier, vilka då kanske ej är behöriga. Likaså kommer övriga funktioner som t.ex. skolmåltid att påverkas av att skolan är öppen. För eleverna innebär det att kontinuiteten i undervisningen bryts, eleverna rycks ur sina ordinarie grupptillhörigheter, vilket kan påverka särskilt de svagare eleverna som behöver trygghet.

RESERVATIONER M M

Motion 2004:10 av Magnus Hellström (m) om att stadens skolor ges möjlighet att utveckla och införa flexibelt sportlov.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att avstyrka motionen, samt
3. att överlämna följande som svar på kommunstyrelsens remiss:

Skolledningen och lärarkollegiet ska bestämma över undervisning och lovtider i skolan. Under de senaste tiden har skarp kritik riktats mot förslaget om flexibla sportlov, bland annat försvåras lärarnas möjlighet att planera och bedriva vettig undervisning om stora delar av klassen är frånvarande under lektionerna. En annan kritik är det låga intresset från föräldrar, elever och skolpersonal. Motionen bör därför avstyrkas.

Särskilt uttalande gjordes av Erik Nilsson m fl (s), Inger Stark (v) och Emilia Hagberg (mp) enligt följande.

Utbildningsnämnden motsätter sig inte införande av flexibelt sportlov om någon skola önskar att pröva detta. Hänsyn måste dock tas till att föräldrar kan ha barn i flera skolor och att möjlighet till samordning då bör erbjudas.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Söderlund m fl (m) enligt följande.

Det är oerhört glädjande att förvaltningen ställer sig bakom det moderata förslaget om att låta de skolor som vill införa flexibelt sportlov. Rätt genomfört kan flexibelt sportlov ge pedagogiska fördelar i undervisningen genom att ge utrymme för att göra andra saker under de veckor som skolan har färre elever. Dessutom ges barnfamiljer en förbättrad möjlighet att fira sportlov.

Motion 2005:34 av Yvonne Fernell-Ingelström (m) om att staden skall införa möjligheten till flexibla sportlov och höstlov samt att låta varje enskild skola tillsammans med föräldrar avgöra hur dessa ledigheter skall lösas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Catharina Hillerström Vagli m fl (m) och Fredrik Wallén (kd) mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande.

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. att därutöver anföras följande som svar på remissen.

Beslut om när skolterminen börjar, slutar och tider för lov dagar bör inte vara en fråga för politiker och byråkrater, utan bör avgöras på den enskilda skolan. Därmed skapas en möjlighet att inom dagens lagstiftning få en större flexibilitet att anpassa såväl skolstart, terminsavslutning och lov dagar efter lokala förutsättningar och behov.

För att det inom ramen för skolornas beslut skall skapas flexibilitet för föräldrarna bör det vara upp till de enskilda skolorna att kunna besluta om tidsramar för de olika loven. Därmed skulle en skola kunna välja att exempelvis sportlovet skall vara under mars månad och sedan ge föräldrarna möjlighet att själva bestämma vilken av veckorna i mars månad som de vill att deras barn skall vara lediga.

Därutöver bör staden uppvakta regeringen i syfte att ändra skollag och skolförordningar så att enskilda skolor får större frihet att själva avgöra den egna skolans lärotider.

Särskilt uttalande gjordes av Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp) enligt följande.

Skolledningen och lärarkollegiet ska bestämma över undervisning och lovtider i skolan. Under den senaste tiden har skarp kritik riktats mot förslaget om flexibla lov. Bl.a. försvåras lärarnas möjlighet att planera och bedriva vettig undervisning om stora delar av klassen är frånvarande under lektionerna. En annan kritik är det låga intresset från föräldrar, elever och skolpersonal. Motionen bör därför avstyrkas.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Margareta Björk m.fl. (m), enligt följande.

Förslag till beslut
att bifalla motionen samt att därutöver anföras

Beslut om när skolterminen börjar, slutar och tider för lov dagar bör inte vara en fråga för politiker och byråkrater, utan avgöras på den enskilda skolan. Därmed skapas en möjlighet att inom dagens lagstiftning få en större flexibilitet att anpassa såväl skolstart, terminsavslutning och lov dagar efter lokala förutsättningar och behov.

För att det inom ramen för skolornas beslut skall skapas flexibilitet för föräldrarna bör det vara upp till de enskilda skolorna att kunna besluta om tidsramar för de olika loven. Därmed skulle en skola kunna välja att exempelvis sportlovet skall vara under mars månad och sedan ge föräldrarna möjlighet att själva bestämma vilken av veckorna i mars månad som de vill att deras barn skall vara lediga.

Därutöver bör staden uppvakta regeringen i syfte att ändra skollag och skolförordningar så att enskilda skolor får större frihet att själva avgöra den egna skolans lärotider.

Reservation anfördes av Margareta Jernberg m.fl. (fp), enligt följande.

Folkpartiet föreslår att Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutar

1. att avstyrka motionen, samt
2. att överlämna följande som svar på kommunstyrelsens remiss

Skolledningen och lärarkollegiet ska bestämma över undervisning och lovtider i skolan. Under den senaste tiden har skarp kritik riktats mot förslaget om flexibla lov, bland annat försvåras lärarnas möjlighet att planera och bedriva vettig undervisning om stora delar av klassen är frånvarande under lektionerna. En annan kritik är det låga intresset från föräldrar, elever och skolpersonal. Motionen bör därför avstyrkas.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Hellström m.fl. (m), Karin Berggren m fl. (fp) och Karolina Eriksson (kd), enligt följande.

Dagens system med centralt bestämt sportlov och höstlov innebär svårigheter för familjer med begränsade resurser att åka bort. Därför använder sig idag många familjer av extra ledighet för att kunna få råd att åka bort. Ungefär fyra till fem elever per klass, ansöker i dagsläget om extra ledighet någon annan vecka än sportlovet. Det påverkar naturligtvis skolgången.

Flexibelt sportlov har prövats och goda erfarenheter finns. Skolorna har upplevt pedagogiska vinster. Barnen kommer i nya konstellationer och får jobba ihop med andra lärare och elever. Föräldrarnas önskemål om extra ledighet för barnen har minskat drastiskt. Nackdelen är att det har medfört en viss merkostnad för extra vikarier.

Därför är det eftersträvänsvärt att finna en modell för flexibelt sportlov som inte medför ökade kostnader. En sådan modell skulle förslagsvis kunna se ut på så vis att

skolan styr föräldrarnas val av sportlov och höstlov genom att föräldrarna får välja mellan två veckor att vara lediga på varje termin. Vilka veckor som väljs ut ska enligt min mening avgöras av skolan i samråd med föräldrarna. Eleverna får på så vis inte mindre tid i skolan. Därutöver anpassar naturligtvis skolan personalstyrkan till antalet elever under dessa veckor.

Ett sådant system ger skolan möjlighet att arbeta med eleverna i nya konstellationer och på så vis göra pedagogiska vinster. Det skulle inte heller medföra ökade vikariekostnader då undervisningen anpassas till att arbeta med färre elever under dessa veckor. Föräldrarnas önskemål om extra ledighet för barnen skulle med all sannolikhet minska drastiskt.

Ett organiserat system med möjlighet att välja vecka skulle alltså underlätta skolornas planering genom att närvaron ökade.

Vi anser slutligen att närvaro i skolan är av största vikt och vi avstyrker därför å det bestämdaste individuella ledigheter.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp) och Nina Ekelund (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att avstyrka motionen, samt
3. att överlämna följande som svar på kommunstyrelsens remiss:

Skolledningen och lärarkollegiet ska bestämma över undervisning och lovtider i skolan. Under den senaste tiden har skarp kritik riktats mot förslaget om flexibla lov, bland annat försvåras lärarnas möjlighet att planera och bedriva vettig undervisning om stora delar av klassen är frånvarande under lektionerna. En annan kritik är det låga intresset från föräldrar, elever och skolpersonal. Motionen bör därför avstyrkas.

Reservation anfördes av Cecilia Brink (m) enligt följande.

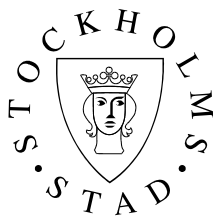
Jag reserverar mig mot nämndens beslut då jag yrkade att nämnden skulle besluta

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut,
2. att därutöver anföra följande som svar på remissen:

Beslut om när skolterminen börjar, slutar och tider för lovdagar bör inte vara en fråga för politiker och byråkrater, utan bör avgöras på den enskilda skolan. Därmed skapas en möjlighet att inom dagens lagstiftning få en större flexibilitet att anpassa såväl skolstart, terminsavslutning och lovdagar efter lokala förutsättningar och behov.

För att det inom ramen för skolornas beslut skall skapas flexibilitet för föräldrarna bör det vara upp till de enskilda skolorna att kunna besluta om tidsramar för de olika loven. Därmed skulle en skola kunna välja att exempelvis sportlovet skall vara under mars månad och sedan ge föräldrarna möjlighet att själva bestämma vilken av veckorna i mars månad som de vill att deras barn skall vara lediga.

Därutöver bör staden uppvakta regeringen i syfte att ändra skollag och skolförordningar så att enskilda skolor får större frihet att själva avgöra den egna skolans lärotider.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:10

2004:10   Motion av Magnus Hellström (m) om införande av flexibelt sportlov

Dagens system med en centralt bestämd sportlovsvecka innebär höga priser och trångt i liftkön. Många familjer vill därför ta ledigt andra veckor än sportlovet. Många har helt enkelt inte råd med en skidsemester och många av dem som har råd vill inte stå i liftkön och trängas. Ett flexibelt sportlov skulle ge fler familjer möjlighet att resa på skidsemester.

Extra ledighet är idag enda chansen för många familjer att få råd med en skidsemester och många föräldrar, ca 4-5 elever per klass, ansöker i dagsläget om extra ledighet någon annan vecka utöver sportlovet. Det påverkar naturligtvis undervisningen.

Flexibelt sportlov har prövats och erfarenheterna är goda. Skolorna har upplevt pedagogiska vinster. Barnen kommer i nya konstellationer och får jobba ihop med andra lärare och elever. Föräldrarnas önskemål om extra ledighet för barnen har minskat drastiskt. Nackdelen är att det har medfört en viss merkostnad för extra vikarier.

Därför är det eftersträvänsvärt att finna en modell för flexibelt sportlov som inte medför ökade kostnader. En sådan modell skulle förslagsvis kunna se ut på så vis att skolan styr föräldrarnas val av sportlovsvecka genom att föräldrarna får välja mellan två eller tre av skolan utvalda sportlovsveckor. Vilka veckor som väljs ut ska enligt min mening avgöras av skolan i samråd med föräldrarna och veckorna behöver inte ligga i följd utan kan ligga utspridda över säsongen. Föräldrarna får alltså välja att ta ut ledighet under en vecka av de utvalda sportlovsveckorna. Därefter anpassar skolan undervisningen till att arbeta med färre elever under dessa veckor.

Ett sådant system ger skolan dels möjlighet att arbeta med eleverna i nya konstellationer och på så vis göra pedagogiska vinster. Det skulle inte heller

medföra ökade vikariekostnader då undervisningen anpassas till att arbeta med färre elever under dessa veckor. Föräldrarnas önskemål om extra ledighet för barnen skulle med all sannolikhet minska drastiskt.

Ett genomtänkt system med flexibelt sportlov skulle alltså underlätta skolornas planering, inte medföra ökade kostnader och framförallt skulle fler barn få möjlighet att åka på semester.

Jag anser att Stockholms stad ska vara offensiv, ge skolorna möjlighet att utvecklas och ha barnens bästa för ögonen. Därför är arbetet med att utveckla, möjliggöra och införa flexibelt sportlov ytterst angeläget. Med tanke på att dagens skolor dessutom jobbar alltmer med timplanelös undervisning och mer målstyrt ligger frågan dessutom rätt i tiden.

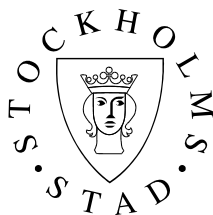
En jämnare beläggning på skidorterna under en större del av året skulle också medföra mer stabila arbetsförhållanden för dem som arbetar med vinterturism. Det skulle gagna glesbygden.

Varför ska alla skolor ha sportlov när det är som dyrast i fjällen? Varför ska inte barn som växer upp i familjer som har det knapert också ges möjlighet att åka på skidsemester?

Med anledning av ovanstående yrkar jag att staden ger stadens skolor möjlighet att utveckla och införa flexibelt sportlov.

Stockholm den 10 mars 2004

Magnus Hellström

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:34

2005:34

Motion av Yvonne Fernell-Ingelström (m) om bättre anpassning och större flexibilitet av skolundervisning och lov

Dnr 322-1656/2005

På arbetsmarknaden finns numer kollektivavtal, som tar hänsyn till att den svenska arbetsmarknaden har anställda med olika trosinriktningar. Arbetsgivaralliansen har nyligen träffat avtal med såväl Civilingenjörskörbundet, SKTF och Kommunal för ca 1000 anställda inom Ekumeniska organisationer och Trossamfund. I dessa organisationer är en rad olika religioner representerade bl.a. katoliker, judar, muslimer, hinduer och dessutom ett antal olika frikyrkosamfund.

Avtalet på arbetsmarknaden bygger på flexibiliteten att varje trossamfund kan komma överens med arbetsgivaren om att ”byta” ledig dag mot en ordinarie arbetsdag och vice versa i syfte att kunna utöva sin religion när arbetsdag sammanfaller med religiös högtid. Ob-ersättning följer då den tjänstgörande dag som blivit utbytt mot en helgdag.

Det är angeläget med förståelse för att andra trossamfund har andra heldagar än våra kristna högtidsdagar. Kollektivavtalet på arbetsmarknaden är en bekräftelse på att alla arbetstagare oberoende av bakgrund, härkomst och religion har samma möjligheter när de gäller att delta i arbetslivet och på samma villkor. Alla kollektivavtal har inte denna lydelse. Förhoppningen är, att denna första överenskommelse kanske på sikt kan skapa större möjligheter för flexibilitet i tänkandet och ge upphov till fler liknande avtal

Genom att anta samma demokratiska synsätt som ovan även inom undervisningen i stadens skolor möjliggörs för elever med invandrabakgrund att ”byta” lovdagar mot de dagar då man inom familjen utövar sin religion och

trosuppfattning och annars skulle ha begärt extra ledighet. Flexibla höstlov och sportlov kan medverka till att uppnå detta. Närvaron i skolan för varje elev ökar dessutom. Det skulle självfallet även gagna alla övriga elever att också kunna byta lovdagar vid behov och öka antal närvarodagar. Stockholms stad bör dessutom vara en föregångare när det gäller att anpassa skolan efter individens unika behov och förutsättningar.

Med anledning av ovanstående föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar att

1. i stadens skolor införa flexibla sportlov och höstlov i syfte att anpassa skolan efter arbetslivets avtal och regler samt att möjliggöra en ökning av den totala närvaron för varje elev
2. låta varje enskild skola tillsammans med föräldrar avgöra hur dessa ledigheter i varje enskilt fall kan lösas.

Stockholm den 18 april 2005

Yvonne Fernell-Ingelström